№ 198 Նոյեմբերի 14 (26) **1879** Նոյեմբերի 14 (26) № 198

ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլ կէս տարվանը 6 րուբլ։
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Բաժանորդագրութիւնք գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Յայտարարութիւնք գրվում են ուղղակի Տիֆլիս. Редакція „Мшакъ“

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

«Голосъ» լրագրի կարծիքը։—Ներքին տեսութիւն։ Նամակ Շուշուց։ Նամակ Խմբագրին։ Ներքին լուրեր։ — Արտաքին տեսութիւն։ Գերմանիա։ Սերբիա։ —Խառն լուրեր—«Մշակ» հեռագիրներ։—Յայտարարութիւններ—Տեղեկացոյց։—Բանասիրական։ Հայ երիտասարդութիւնը։

«ГОЛОСЪ» ԼՐԱԳՐԻ ԿԱՐԾԻՔԸ

Ընթերցողներին յայտնի է Կ. Պոլսից ստացած վերջին հեռագրներից մինը թէ Սուլթանը վաւերացրեց Թիւրքիայի եւրոպական և ասիական նահանգներում մրցունելու վերանորոգութիւնների պրոյեկտը։ Ռացի սորանից հեռագիրը յայտնում էր, թէ րէֆորմների իրագործման վրա վերահսկողութեան համար հաստատված կը լինեն առանձին գաւառական յանձնաժողովներ և վերջապէս որ Սուլթանը համաձայնվեց ճանաչել մինիստրների պատասխանատուութեան սկզբունքը

Ռուսաց «Голосъ» լրագիրը խօսելով այդ հեռագրի մասին, կարծում է որ մինիստրութեան պատասխանատուութիւնը մի դարդակ ֆրազա է։ Այդ բառը, նայելով թէ ինչ կազմակերպութիւն ունի պետութիւնը, կարող է նշանակել մինիստրների պատասխանատուութիւնը ժողովրդի առջև, բայց նոյնպէս և նրանց պատասխանատուութիւնը միմիայն միապետի առջև։ Յայտնի է որ Թիւրքիայում այս րօպէիս չը կայ պարլամէնտ, ուրեմն մինիստրների պատասխանատուութեան սկզբունքը մի դարդակ խօսք է և չէ ոչնչացնում Սուլթանի կամայականութիւնը, ոչինչ նշանակութիւն չէ տալիս ժողովրդի խեղդված ձայնին։ Իսկ Ընգլիայի համար հանգամանքների այդ տեսակ դրութիւնը Թիւրքիայում բոլորովին նպաստաւոր չէ։

Իսկ ինչ որ վերաբերվում է րէֆորմներին, ռուս լրագրի կարծիքով Սուլթանը վճռեց իրագործել նրանց այնպիսի պայմաններում, որոնք բոլորովին չեն արդարացնում Ընգլիայի յոյսերը։ Հեռագիրը հաղորդում է որ րէֆորմները միաժամանակ իրագործվելու են Թիւրքիայի թէ եւրոպական և թէ ասիական մասերում, ուրեմն նրանք իրագործվելու են Բերլինի դաշնադրութեան 23-րդ և 61-րդ յօդուածների հիման վրա։ Իսկ այդ յօդուածները իրաւունք են տալիս ոչ թէ միայն Ընգլիային, բայց ամբողջ Եւրոպային վերահսկել րէֆորմների իրագործման վրա Թիւրքիայի եւրոպական մասում և Հայաստանում։ Այդ պատճառով «Голосъ» կարծում է թէ մինչև որ Ընգլիան իրաւունք է ստանում վերահսկել Սերբիայում և Փոքր-Ասիայում կատարվելու րէֆորմների վրա, եւրոպական միւս պետութիւնները, ուրեմն և Ռուսաստանը, իրաւունք են ստանում վերահսկել թէ Բալկանեան թերակղզում և թէ Հայաստանում իրագործվելու վերանորոգութիւնները։ Վերջին տարիներում միայն մի քանի քաղաքներում հիմնվեցան կլուբներ, որոնք միացնում են իրանց մէջ և հիւրանոց, ուր կարելի էր կերակուր գտնել, եթէ մի քանի ժամ առաջ կը պատուիրէիր պատրաստել։ Կլուբները դարձեալ բնիկների պահանջներից առաջ չեն եկել, նրանց հիմնողները կամ իսկական տէրները եղել են ռուս և օտարազգի ծառայողները, որոնց պէտք էր մի կենտրոն հաւաքվելու համար։ Բայց որովհետև միայն փոքրաթիւ ռուսներով կլուբները պահպանվել կարող չէին, այս պատճառով և հայ ծառայողները իրանց ռուս մեծաւորների վախթը չը կորցնելու համար, հարկադրված անդամ են գրվել։ Թէ այսպէս և թէ այնպէս, կլուբները, իրանց որոշեալ պայմանների պատճառով, հասարակաց հիմնարկութիւն չէ կարելի համարել, որովհետև նրանք մատչելի չեն այս և այն վիճակի մէջ գտնվող եւրիտասարդներին, եթէ անդամակցութիւն ունենալու միջոցներ չունէին։ Այս բոլորից կարելի է եզրակացնել, թէ ինչ տեսակ հասարակութիւն է հաւաքվում կլուբներում,—միայն զինուորական և քաղաքական ծառայողներ, անգործ աղնուականներ, երբեմն վարժապետներ, բայց ոչ երբէք մի վաճառական կամ արհեստաւոր մարդ։ Այն տեղ հաւաքվում են միմիայն թուղթ և բիլիարդ խաղալու համար։ Թէև մի առանձին սենեակում ձեի համար դրասեղանի վրա ածած են մի քանի լրագրներ, բայց նրանց վրա ոչ ոք չէ նայում։ Թղթախաղը որպէս ժամանակ սպանութիւն տարածված է գաւառներում, մանաւանդ այն հասարակութեան մէջ, որ համարվում է ընտրեալ, բարձր հասարակութիւն։ Եւ այդ չատ բնական է, քանի որ ուրիշ զբաղմունք չը կայ. պէտք է մի բանով սպանել ժամանակը։ Բայց մեծ մասը ընտրել է թղթախաղը որպէս ապրուստի միջոց։ Կլուբներում չատ անգամ ամբողջ գիշերները լուսացնում են խաղալով։ Շատ անգամ խաղում են առանց գրպանում մի կօպէկ փող ունենալու,—պարտքով միայն։ Միևնոյն 15 րուբլի ստացողը մէկ գիշերվայ մէջ տանել է տալիս մի քանի հարիւրներ։ Որտեղից պէտք է վճարէ։ Աստուած գիտէ։ Կլուբներում երբեմն լինում են պարահանդէսներ, ուր պարում են գլխաւորապէս ռուս կամ օտարազգի աստիճանաւորների կանայքը, որոնք այնքան սակաւ են թուով, որ հազիւ թէ 10 կ ա ւ ա լ է ր ի ն հասնում է մի դ ա մ ա։

Գաւառներում թատրոններ չը կան. չատ-չատ ամեն տարի լինում է սիրողների մի կամ երկու ներկայացում բարեգործական նպատակով։ Տօնական օրերը զօռով են ծախվում։

Հասարակաց գրադարան կամ ընթերցարաններ չը կան։ Ինձ պատահել է տեսնել մի քանի քաղաքներում բուն հայոց ընթերցարաններ, բայց երբէք չեմ տեսել, որ մի մարդ այնտեղ նստած կարդալիս լիներ։ Եւ ինչպէս կարելի է այդ ողորմելի հիմնարկութիւնները ընթերցարաններ կոչել, ուր բացի մի քանի հնացած գրքերից, բացի երկու—երեք լրագրից կարդալու համար ուրիշ բան չես գտնի։ Գրավաճառանոց ոչ մի քաղաքում չը կայ, եթէ հարկաւոր էր մի գիրք, պէտք է բերել տալ Թիֆլիսից։

Կինը, որպէս գիւղերում, այնպէս էլ գաւառական քաղաքներում բոլորովին աննշան դեր է խաղում երիտասարդների կեանքի մէջ։ Կարելի է կարճապէս ասել, որ նրանք բացի իրանց մայրերից և քոյրերից ուրիշ կնոջ երես չեն տեսնում։ Եղբայրը եղբօր կնոջ հետ խօսակցելու իրաւունք չունի։ Աւելորդ է ասել, որ օտար ընտանիքների մէջ մտնելիս, երիտասարդները միայն կարող են տղամարդկանց հետ տեսնվել։ Հարեմական դրութիւնը դեռ տիրում է ընտանիքի մէջ։ Թողեալ այդ, երիտասարդները մուտք չունեն օտար ընտանիքների մէջ, եթէ մեծաւոր ազգական չը լինէին։ Գաւառներում մի բարեկամի կամ ծանօթի տուն կարող են մտնել այն ժամանակ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՀԱՅՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

—

Կը հաղորդեմ մի քանի գծեր առհասարակ գաւառական երիտասարդութեան կեանքից։

Հասարակական կեանքը գաւառական քաղաքներում, եթէ չասեմ բոլորովին քարացած է, բայց և չէ արտայայտում այն կենդանութիւնը, որ կարելի է տեսնել փոքր ի չատէ զարգացած հասարակութեան մէջ։ Գաւառները դեռ չեն թօթափել իրանցից հին պարսկական փոչին, ասիականութիւնը դեռ տիրում է իր բոլոր այլանդակ ձևերի մէջ։ Ամեն մարդ իր տիրութիւնը և իր զուարճութիւնները անց է կացնում իր տան չորս պատերի մէջ։ Նա իր զգացմունքները չէ բաժանում հասարակութեան հետ։ Ամեն մարդ իր չահերի համար է աշխատում. իսկ հասարակաց չահերի վրա չէ մտածում։ Այստեղից ինքն ըստ ինքեան առաջ է գալիս անհատների առանձնութիւնը, և մի ընդհանուր կապ չէ ամբողջացնում նրանց այն միութեան մէջ, որ կոչվում է հասարակական կեանք։ Այս բանին փոքր արգելք չէ լինում և այն, որ հասարակութիւնը կազմված է տարբեր ցեղերից, որոնք բոլորովին բաժանված են միմեանցից թէ լեզուով, թէ կրօնով, թէ սովորութիւններով և թէ իրանց չահերով։

Երիտասարդութիւնը անց է կացնում իր օրերը կատարեալ դատարկութեան մէջ, եթէ նա իր գործերով զբաղված չէր, ուրիշ մի զուարճութիւն չը կայ, որ պարապ ժամանակում զբաղեցներ նրան։ Մի քանի քաղաքներում վերջին տարիներում միայն յայտնվեցան հասարակաց պարտէզներ, ուր ծառերը դեռ սաուեր չեն ձգում, և ճեմելիքները ծածկված են խոտերով։ Խիստ սակաւ երեկոներ կարելի է տեսնել այնտեղ մի ծառայող ռուս զբօսնում է իր կնոջ հետ. տեղացի կնիկները տան մէջ փակված են, նրանց դուրս չեն թողնում։ Վաճառական և արհեստաւոր մարդիկ չէք տեսնի այդ պարտէզներում, նրանք ամբողջ օրը զբաղված են իրանց գործերով, երեկոյեան խանութները կը կողպեն, կը գնան, կը մտնեն իրանց տունը, դռները կը փակեն։ Ժողովրդի այդ դասերը առողջութեան վրա չեն մտածում։ Պարտէզներում կարելի է տեսնել երբեմն մի քանի ծառայողներ, և մանր աստիճանաւորներ միայն, և երբեմն զպրոցների վարժապետներին, երբ մանաւանդ ածվում էր զինուորական մուզիկա։

Կաֆէներ և հիւրանոցներ կամ բոլորովին չը կան գաւառական քաղաքներում, կամ եթէ պահում են այսպիսիները, նրանք ծառայում են անցուդարձ անող օտարականների համար միայն, երբ ցանկանում էին բաւական թանգ գնով մի փոքր ի չատէ մաքուր տեղ գտնել օթևանելու։ Ասիական հին քարվանսարաները դեռ չեն կորցրել իրանց նշանակութիւնը. նրանք ծառայում են և որպէս մեծերանոց ապրանքների, և որպէս հիւրանոց նոյն ապրանքների կրող անասունների և վաճառականների։ Վերջին ռուս-թուրքական պատերազմի ժամանակ այն քաղաքներում, որ աւելի մօտ էին կռւի դաշտին, որպէս են՝ Երևանը, Ալէքսանդրապօլը, յայտնվեցան բազմաթիւ հիւրանոցներ, որոնք անմիջապէս փակվեցան պատերազմը վերջանալուց յետոյ։ Կաֆէն և հիւրանոցը դեռ ժողովրդի պահանջ չեն դարձել գաւառներում. բնիկներից ոչ ոք այնտեղ չէ մտնում, չէ ճաշում. ամեն մարդ ունի իր խոհանոցը. իսկ մի քանի ծառայող ռուսներով հիւրանոց պահպանել անկարելի է։ Պէտք է ասած, որ նրանք էլ ենթարկվում են տեղային սովորութիւններին։ Եւ այսպէս, յիշեալ հիմնարկութիւնները կամ գոյութիւն չունեն, կամ եթէ գտնվում են, երիտասարդութիւնը նրանց մէջ չէ խմբվում։ Միայն Ալէքսանդրապօլում կարելի է տեսնել մի տեսակ կաֆէներ տաճկական ձևով, ուր կարելի է նարդիլէ ծխել և փոքրիկ ֆինջաններով դառն սուրճ խմել։ Այնտեղ յայտնվում է երբեմն մի թափառական երգիչ, ածում է թամբուրայի վրա և երգում է։ Դա տաճկական սրճանոց է, որ բերել էին իրանց հետ այդ քաղաքի քաղքենական բնակիչները Թիւրքիայի Հայաստանից։ Ուրիշ հիմնարկութիւններ ես չեմ ճանաչում, ուր կարելի լիներ հաւաքվել, խօսակցել և ժամանակ անցկացնել, բացի գինետներից։ Այդ անբարոյականացնող հիմնարկութիւնները մեծ դեր են խաղում գաւառացիների կեանքի մէջ։

Վերջին տարիներում միայն մի քանի քաղաքներում հիմնվեցան կլուբներ, որոնք միացնում են իրանց մէջ և հիւրանոց, ուր կարելի էր կերակուր գտնել, եթէ մի քանի ժամ առաջ կը պատուիրէիր պատրաստել։ Կլուբները դարձեալ բնիկների պահանջներից առաջ չեն եկել, նրանց հիմնողները կամ իսկական տէրները եղել են ռուս և օտարազգի ծառայողները, որոնց պէտք էր մի կենտրոն հաւաքվելու համար։ Բայց որովհետև միայն փոքրաթիւ ռուսներով կլուբները պահպանվել կարող չէին, այս պատճառով և հայ ծառայողները իրանց ռուս մեծաւորների վախթը չը կորցնելու համար, հարկադրված անդամ են գրվել։ Թէ այսպէս և թէ այնպէս, կլուբները, իրանց որոշեալ պայմանների պատճառով, հասարակաց հիմնարկութիւն չէ կարելի համարել, որովհետև նրանք մատչելի չեն այս և այն վիճակի մէջ գտնվող եւրիտասարդներին, եթէ անդամակցութիւն ունենալու միջոցներ չունէին։ Այս բոլորից կարելի է եզրակացնել, թէ ինչ տեսակ հասարակութիւն է հաւաքվում կլուբներում,—միայն զինուորական և քաղաքական ծառայողներ, անգործ աղնուականներ, երբեմն վարժապետներ, բայց ոչ երբէք մի վաճառական կամ արհեստաւոր մարդ։ Այն տեղ հաւաքվում են միմիայն թուղթ և բիլիարդ խաղալու համար։ Թէև մի առանձին սենեակում ձեի համար դրասեղանի վրա ածած են մի քանի լրագրներ, բայց նրանց վրա ոչ ոք չէ նայում։ Թղթախաղը որպէս ժամանակ սպանութիւն տարածված է գաւառներում, մանաւանդ այն հասարակութեան մէջ, որ համարվում է ընտրեալ, բարձր հասարակութիւն։ Եւ այդ չատ բնական է, քանի որ ուրիշ զբաղմունք չը կայ. պէտք է մի բանով սպանել ժամանակը։ Բայց մեծ մասը ընտրել է թղթախաղը որպէս ապրուստի միջոց։ Կլուբներում չատ անգամ ամբողջ գիշերները լուսացնում են խաղալով։ Շատ անգամ խաղում են առանց գրպանում մի կօպէկ փող ունենալու,—պարտքով միայն։ Միևնոյն 15 րուբլի ստացողը մէկ գիշերվայ մէջ տանել է տալիս մի քանի հարիւրներ։ Որտեղից պէտք է վճարէ։ Աստուած գիտէ։ Կլուբներում երբեմն լինում են պարահանդէսներ, ուր պարում են գլխաւորապէս ռուս կամ օտարազգի աստիճանաւորների կանայքը, որոնք այնքան սակաւ են թուով, որ հազիւ թէ 10 կ ա ւ ա լ է ր ի ն հասնում է մի դ ա մ ա։

Գաւառներում թատրոններ չը կան. չատ-չատ ամեն տարի լինում է սիրողների մի կամ երկու ներկայացում բարեգործական նպատակով։ Տօնական օրերը զօռով են ծախվում։

Հասարակաց գրադարան կամ ընթերցարաններ չը կան։ Ինձ պատահել է տեսնել մի քանի քաղաքներում բուն հայոց ընթերցարաններ, բայց երբէք չեմ տեսել, որ մի մարդ այնտեղ նստած կարդալիս լիներ։ Եւ ինչպէս կարելի է այդ ողորմելի հիմնարկութիւնները ընթերցարաններ կոչել, ուր բացի մի քանի հնացած գրքերից, բացի երկու—երեք լրագրից կարդալու համար ուրիշ բան չես գտնի։ Գրավաճառանոց ոչ մի քաղաքում չը կայ, եթէ հարկաւոր էր մի գիրք, պէտք է բերել տալ Թիֆլիսից։

Կինը, որպէս գիւղերում, այնպէս էլ գաւառական քաղաքներում բոլորովին աննշան դեր է խաղում երիտասարդների կեանքի մէջ։ Կարելի է կարճապէս ասել, որ նրանք բացի իրանց մայրերից և քոյրերից ուրիշ կնոջ երես չեն տեսնում։ Եղբայրը եղբօր կնոջ հետ խօսակցելու իրաւունք չունի։ Աւելորդ է ասել, որ օտար ընտանիքների մէջ մտնելիս, երիտասարդները միայն կարող են տղամարդկանց հետ տեսնվել։ Հարեմական դրութիւնը դեռ տիրում է ընտանիքի մէջ։ Թողեալ այդ, երիտասարդները մուտք չունեն օտար ընտանիքների մէջ, եթէ մեծաւոր ազգական չը լինէին։ Գաւառներում մի բարեկամի կամ ծանօթի տուն կարող են մտնել այն ժամանակ

Ծխախոտի ներկրման վերաբերյալ

Ծխախոտի ներկրման վերաբերյալ հրամանագրի նախագիծը, որ ներկայացրել էր ֆինանսների նախարարը, հաստատվել է Նախարարների խորհրդի նիստում, որ տեղի ունեցավ Ս. Նազարբեկյանի նախագահությամբ։

Հրամանագրի նախագիծը մշակվել է ֆինանսների նախարարության կողմից՝ ծխախոտի ներկրման ներկայիս կարգը փոխելու նպատակով։ Ներկայիս կարգի համաձայն՝ ծխախոտի ներկրումը կատարվում է ներկրողների միջոցով, որոնք ստանում են ներկրման հատուկ թույլտվություններ։ Ներկրողները ծխախոտը ներկրում են ինչպես ներկրման թույլտվություններ ունեցող ֆիրմաներից, այնպես էլ անմիջապես արտասահմանյան ֆիրմաներից։ Ներկրողները ծխախոտը վաճառում են ինչպես մանրածախ առևտրի կազմակերպություններին, այնպես էլ ծխախոտի ֆաբրիկանտներին։

Նախագիծը նախատեսում է ծխախոտի ներկրումը կատարել միայն ներկրման թույլտվություններ ունեցող ֆիրմաների միջոցով։ Ներկրման թույլտվությունները տրվելու են ֆինանսների նախարարության կողմից՝ ներկրողների հետ կնքված պայմանագրերի հիման վրա։ Ներկրողները ծխախոտը ներկրելու են ինչպես ներկրման թույլտվություններ ունեցող ֆիրմաներից, այնպես էլ անմիջապես արտասահմանյան ֆիրմաներից։ Ներկրողները ծխախոտը վաճառելու են ինչպես մանրածախ առևտրի կազմակերպություններին, այնպես էլ ծխախոտի ֆաբրիկանտներին։

Նախագիծը նախատեսում է ծխախոտի ներկրումը կատարել միայն ներկրման թույլտվություններ ունեցող ֆիրմաների միջոցով։ Ներկրման թույլտվությունները տրվելու են ֆինանսների նախարարության կողմից՝ ներկրողների հետ կնքված պայմանագրերի հիման վրա։ Ներկրողները ծխախոտը ներկրելու են ինչպես ներկրման թույլտվություններ ունեցող ֆիրմաներից, այնպես էլ անմիջապես արտասահմանյան ֆիրմաներից։ Ներկրողները ծխախոտը վաճառելու են ինչպես մանրածախ առևտրի կազմակերպություններին, այնպես էլ ծխախոտի ֆաբրիկանտներին։

Նախագիծը նախատեսում է ծխախոտի ներկրումը կատարել միայն ներկրման թույլտվություններ ունեցող ֆիրմաների միջոցով։ Ներկրման թույլտվությունները տրվելու են ֆինանսների նախարարության կողմից՝ ներկրողների հետ կնքված պայմանագրերի հիման վրա։ Ներկրողները ծխախոտը ներկրելու են ինչպես ներկրման թույլտվություններ ունեցող ֆիրմաներից, այնպես էլ անմիջապես արտասահմանյան ֆիրմաներից։ Ներկրողները ծխախոտը վաճառելու են ինչպես մանրածախ առևտրի կազմակերպություններին, այնպես էլ ծխախոտի ֆաբրիկանտներին։

Նախագիծը նախատեսում է ծխախոտի ներկրումը կատարել միայն ներկրման թույլտվություններ ունեցող ֆիրմաների միջոցով։ Ներկրման թույլտվությունները տրվելու են ֆինանսների նախարարության կողմից՝ ներկրողների հետ կնքված պայմանագրերի հիման վրա։ Ներկրողները ծխախոտը ներկրելու են ինչպես ներկրման թույլտվություններ ունեցող ֆիրմաներից, այնպես էլ անմիջապես արտասահմանյան ֆիրմաներից։ Ներկրողները ծխախոտը վաճառելու են ինչպես մանրածախ առևտրի կազմակերպություններին, այնպես էլ ծխախոտի ֆաբրիկանտներին։

Նախագիծը նախատեսում է ծխախոտի ներկրումը կատարել միայն ներկրման թույլտվություններ ունեցող ֆիրմաների միջոցով։ Ներկրման թույլտվությունները տրվելու են ֆինանսների նախարարության կողմից՝ ներկրողների հետ կնքված պայմանագրերի հիման վրա։ Ներկրողները ծխախոտը ներկրելու են ինչպես ներկրման թույլտվություններ ունեցող ֆիրմաներից, այնպես էլ անմիջապես արտասահմանյան ֆիրմաներից։ Ներկրողները ծխախոտը վաճառելու են ինչպես մանրածախ առևտրի կազմակերպություններին, այնպես էլ ծխախոտի ֆաբրիկանտներին։

(Ուշ)

ՂՈՒՆԴԻ ԹՈՒՂԹՆԵՐԸ

Շաբաթվ, 23 հոկտեմբերի

—

«Մշակի» նիստ հոկտեմբեր 16-ին։ Ներկա էին Ա. Ալիխանյանը, Ա. Ալամդարյանը, Ա. Ալիխանյանը, Ա. Ալամդարյանը, Ա. Ալիխանյանը, Ա. Ալամդարյանը,

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ուրբաթ, նոյեմբերի 16-ին Թիֆլիսի քաղաքային վարչութեան դահլիճի մէջ պ. Վ. Գ. Պավլով յօգուտ կենդանիների հովանաւորութեան ընկերութեան կը կարդայ մի դասախօսութիւն «Մարդու բարոյական վերաբերմունքը դէպի կենդանիները բիբլիական տեսակէտից» վերնագրով։ Մուտքը 20 կ. արժէ։ Տոմսակները վաղօրօք կարելի է գնել Ջանջուղաղեան եղբայրների խանութներում, որոնք գտնւում են Մերիմանովի և Մուխրանսկու անկիւնում, Մանվելովի խանութում, Բուչկեվիի տանը և կէլբերի խանութում, իսկ ընթերցանութեան երեկոյն գուռայի դահլճի մուտքի մօտ։

ԱՈՒԵՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ «ԻՇԽԱՆ ԻՎԱՆ ԿՕՆՍՏԱՆՏԻՆՕՎԻՉ ԲԱԳՐԱՏԻՕՆ-ՄՈՒԽՐԱՆՍԿԻ ԵՒ ԸՆԿ.»

Իշխան Իվան Կոնստանտինովիչ Բագրատիօն-Մուխրանսկի յայտնում է, որ իր հիմնած ԱՒԵՏՐԱԿԱՆ ՏԱՆ բացումն և գործողութիւնները կը սկսվեն ներկայ տարվայ նոյեմբերի 1-ից։ Առևտրական տան ԳՐԱՍԵՆԱԿԸ գտնւում է Թիֆլիսում, Ռուսկի բազար հրապարակի վրա ՏՈՒՆ № 10

4—4

ОБЪ ИЗДАНІИ ГАЗЕТЫ

„ТИФЛИССКІЙ ВѢСТНИКЪ“

въ 1880 году.

Съ 1-го ноября будущаго 1880 года **„Тифлисскій Вѣстникъ“** будетъ издаваться **ЕЖЕДНЕВНО, не исключая** ни понедѣльниковъ, ни послѣпраздничныхъ дней, при участіи нынѣшняго состава Редакціи.

Вслѣдствіе увеличенія числа номеровъ газеты, подписная цѣна на газету нѣсколько измѣняется. Годовая подписка назначается: въ Тифлисѣ (съ доставкою на домъ)—12, съ пересылкою по Имперіи—13, съ пересылкою по почтовому союзу—18 руб.

СРОКИ.	Въ Тифлисѣ съ доставкой.		По Имперіи.		По почтовому союзу.	
	РУБЛИ.	КОП.	РУБЛИ.	КОП.	РУБЛИ.	КОП.
На 12 мѣсяцевъ	12	—	13	—	18	—
„ 6 „	6	50	7	—	9	50
„ 4 мѣсяца	4	50	5	—	7	—
„ 3 „	4	—	4	50	5	50
„ 1 мѣсяцъ	1	50	2	—	2	50

Иногородные адресуютъ свои требованія въ Тифлисъ, въ редакцію **„Тифлисскаго Вѣстника“**.

Въ Тифлисѣ подписка принимается, кромѣ конторы газеты (Эриванская площадь, д. № 3), въ газетномъ агентствѣ Шавердова.

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ հրաւիրում է ցանկացողներին ընդունել 1) ժամանակաւոր առևտրական բնակարանների շինութիւնը Կախետինսկայա հրապարակի վրա, Հալլաբար և Ռուսաց փողոցի վրա, 2) Սապէօրնայա և Մալայա Վօդօվօզնայա փողոցների վրա գտնված քաղաքային տան շինութեան փոփոխելը և լրացնելը, ներկայ գտնվել աճրդախօսութեանը, որ լինելու է քաղաքային վարչութեան մէջ հինգշաբթի նոյեմբերի 15-ին առաւօտեան 12 ժամին։ Աճուրդը կը լինի բերանացի և վերջնական առանց կրկնաճուրդի։ Թոյլ է տրվում նոյնպէս ներկայացնել ծածկված յայտարարութիւններ։ Աճուրդը կարող է լինել թէ երկու գործերի համար միասին և թէ իւրաքանչիւրը առանձին։ Պայմանների և նախագծերի հետ կարելի է ծանօթանալ վարչութեան մէջ ամեն օր առաւաւտեան 10 ժամից մինչև 2-ը, բացի տօներից։

3—3

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ ԵՆ
ՄԵԾԱԴԻՐ ԵՒ ՓՈՔՐԱԴԻՐ
ՕՐԱՑՈՑՑԵՐ
1880 Թ.

Հանդերձ չորս նոր հետաքրքրական պատկերներով

և

Ծաղկ Ընտանեաց ե. տ. յաւելուածով։ Որովհետև մենք արդէն բացեցինք ե. փակաս տպարան, ուստի մեր ՕՐԱՑՈՑՑՆԵՐԸ կը լինեն պատրաստ Դեկտեմբերի մէջ։

Գումարով գնողաց գիջումն կը լինի։ Մեր տպարանում ընդունվում են չափաւոր գներով ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ։

Մեր հասցէն՝ въ Эривань
А. Гуламирянцу. Արգար Գուլամիրեանց

4—5

ОТКРЫТА ПОДПИСКА

на 1880 годъ

НА ЕЖЕДНЕВНУЮ, БЕЗЦЕНЗУРНУЮ, ПОЛИТИЧЕСКУЮ И ОБЩЕСТВЕННУЮ ГАЗЕТУ

„РУССКІЙ КУРЬЕРЪ“

Газета будетъ выходить ежедневно, въ форматѣ нашихъ большихъ газетъ, по слѣдующей программѣ: постановленія и распоряженія правительства; телеграммы, обзоръ политическихъ событій и общественной жизни; обсужденіе вопросовъ дня; военныя извѣстія; мнѣнія русской и иностранной печати по данному вопросу и сущность руководящихъ статей; иностранныя извѣстія по русскимъ и заграничнымъ источникамъ; извѣстія изъ славянскихъ земель. Жизнь Россіи: наши домашнія дѣла; корреспонденціи; народное образованіе; внутреннія извѣстія; хроника; хроника научная, литературная и художественная: театральныя и музыкальныя извѣстія; судебная хроника. Историческій листокъ; разныя извѣстія; биржевыя, желѣзно-дорожныя, торговыя и др. свѣдѣнія; справочныя извѣстія.

Подписная цѣна съ пересылкой и доставкой въ Москвѣ и на города:

На годъ	6 руб.
„ полгода	4 „
„ 3 мѣсяца	3 „
„ 1 мѣсяцъ	1 „

За границу плата вдвое.

ПОДПИСКА ПРИНИМАЕТСЯ: въ Москвѣ, въ конторѣ редакціи газеты **„РУССКІЙ КУРЬЕРЪ.“** Столешниковъ пер., д. Рожнова; въ конторѣ изданія газеты—у Москворѣцкаго моста, въ д. **Н. П. Ланина**, въ его конторѣ, и у всѣхъ извѣстныхъ книгопродавцевъ Москвы; въ С.—Петербургѣ—въ книжномъ магазинѣ Исакова и картографическомъ заведеніи Ильина.

Гг. иногородные благоволятъ адресовать свои требованія исключительно въ контору изданія газеты „РУССКІЙ КУРЬЕРЪ“—Москва, Москворѣцкій мостъ, домъ Ланина, при его конторѣ.

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 14 — ՏԵՂԵԿԱՑՈՑՑ — ԹԻՖԼԻՍ 1879

ԹԻՖԼԻՍԻ ՎԱՃԱՌԱՆՈՑ
(Նոյեմբերի 13-ին)

	Ր.	Կ.
Ոսկին (պուխպերիալը)	8	5
Հին 84 պր. մ. արծ. 1000 մ.	1470	—
Հին 20 կ. 72 պր. 1000 »	1245	—
Վիզրիշնի 5% առաջի փոխառութեան տոմ. 100 »	235	—
Երկրորդ 5% վիզրիշնի »	230	—
Մարսելի կուրսը 270—	100	—
Լծկոնի կուրսը Օդեսայի վրա	9	55
Վենայի կուրսը արժէ 121 գլ.	100	—
Դաւրեժի բարաթը . . .	4	85
Առևտրական բանկի ակցիան 200 մ.	310	—
Փօթի Թիֆլիսեան երկաթուղու ակցիան 125 մ.	—	—
Շաքարը բրօշկու . . .	7	40
» միւս տեսակը . .	7	15
» չաքար աւազը . .	5	30
» տրանզիտը . . .	5	30
» մաքսը վճառած .	10	—
Բամբակը Երևանու Ամերիկայի սերմից . . .	8	—
Միւս տեսակը հին սերմից.	7	40
Բուրդը թուչի. . . .	7	50
» թարաքամի . .	4	—
Աւիւրը Շորագալու . .	2	20
» Երևանի . . .	—	—
Գարին	1	40
Մոմը քնաճարպի (стеар.)	12	40
Մետաքսը Նուխվայ. .	180	—
Կախեթունը	140	—
Կոկոնը Նուխվայ (բոժ.)	50	—
Ֆրիզոնը (լասը) Ագուլեաց	65	—
Կօֆէն մոկօի	26	—
« լիւանի . . .	22	—
« Մանտինյօն . .	18	—

ՀԵՌԱԳԻՐ

	Ր.	Կ.
Կովկասի և Անդրկովկասի քաղաքները .	1	
Ռուսաստան . . .	2	
Աւստրիա	3	
Անգլիա	4	
Գերմանիա. . . .	2	88
Ֆրանսիա	3	75

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՄԱՆԿԱԲԱՐՁԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑ

(Վէրայի վրա № 38)

Ծնողականների ընդունելութիւնը ցերեկվայ ամեն ժամանակ, օրը 50 կօպէկ վարձով, իսկ հիւանդներին անվարձ։ Ռանձին սենեակներում ամիսը 30—50 րուբլ։ Կանոնց հիւանդութեան մէջ վարձը ընդհանուր սենեակում 18 րուբլ, իսկ մանաւոր սենեակներում 30 րուբլ ամսական։

Երեխեկ հիւանդ կանանց և երեխաների ընդունելութիւնը ամեն օր, բացի կիրակի օրերից, 9½ մինչև 11 ժամ առաւաւտեան, Բժշկապետ Անանով։

ՓՕԹԻ-ԹԻՖԼԻՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Թիֆլիսից մինչև Փօթի (ճանապարհորդների գնացքը) 9 ժամին 21 րոպէ առաւաւտեան։ Մինչև Մխախլօվօ (խառն գնացքը) երեկոյեան 5 ժամ. 18 րոպէ։

	առաւաւտ.	երեկոյեան.
Թիֆլիսից .	9. 21	5. 18
Գօրի . . .	11. 58	9. 43
Մխախլօվօ. .	1. 29	11. 59
Րիօն. . . .	6. 47	
Փօթի . . .	9. 40	
	առաւաւտ.	
Փօթիից. . .	9. 13	
Րիօն. . . .	12. 13	
Մխախլօվօ . .	5. 39	1. 37
Գօրի . . .	7. 5	4. 8
Թիֆլիս. . .	9. 31	7. 56

Թիֆլիս գալիս է առաջին գնացքը երեկոյեան 9 ժ. 31 ր. երկրորդը՝ առաւաւտեան 7 ժ. 56 ր.

ՏԵՂԵՐԻ ԴԻՆԸ՝ ԹԻՖԼԻՍԻՑ

	I կլաս.	II կլ.	III կլ.
Մցխէթ. .	90	68	38
Գօրի . . .	3. 20	2. 40	1. 33
Սուրամ. .	5. 22	3. 92	2. 18
Րիօն . . .	9.	6. 75	3. 75
Փօթի. . .	13. 1	9. 75	5. 42

ՓՕՍՏ

Ամեն տեսակ թէ նամակներ, թէ լրագիրներ և թէ ծանր փոստ ամեն տեղ ուղարկելու, ընդունվում են ամեն օր, առաւաւտեան 8 ժամից մինչև 1 և կէսօրից յետոյ 3 ժամից մինչև 7։ Իսկ կիրակի օրերը հասարակ նամակներ մինչև 10 ժամ առաւաւտեան և 3—7 երեկոյեան։

Ռուսաստանից և Արտասահմանից փոստը ստացվում է Թիֆլիսում ամեն օր։ Բացի տրակտից՝ երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ։ Փօթի-Թիֆլիսեան երկաթուղուց ամեն օր։ Նուխու տրակտից չորեքշաբթի և կիրակի։ Բելիկիւխի տրակտից երեքշաբթի և շաբաթ։

ՆԱՄԱԿՆԵՐ

	կոպ.
Բաց նամակ արժէ .	2
Ռուսաստան և Եւրոպայի բոլոր երկիրները նամակը արժէ. .	7
Ամերիկա . . .	7
Պարսկաստան . . .	7
Հնդկաստան . . .	70
Եգիպտոս . . .	27

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

Հիւանդների ընդունելութիւնը առաւաւտեան 9-ից մինչև 1 ժամը։

Երկուշաբթի. Լիսիցեվ և Գօրալեվիչ ներքին հիւանդութիւնների, Քուչարեանց վիրաբուժական և աչքի հ., Բաբաեվ ջղային և հոգեկան հ.։

Երեքշաբթի. Մինկեվիչ վիրաբուժական հ., Րէյխ աչքի հ., Վերմիչեվ ներքին հ., Ժուրավլեվ վեներական և կաշու հ., Բաթով կրծքի և ներքին հ.։

Չորեքշաբթի. Լիսիցեվ ներքին հ., Աստուածատուրով կանանց հ.։

Հինգշաբթի. Վերմիչեվ և Բուդիլովսկի ներքին հ., Քուչարեանց սիֆիլիսի և մաշկային գործարանների հ., Ժուրավլեվ ջղային հ.։ Բաթով կրծքի և ներքին հ.։

Ուրբաթ. Լիսիցեվ ներքին հ., Մինկեվիչ վիրաբուժական հ., Բաբաեվ ջղային և հոգեկան հ., Աստուածատուրով վեներական և կաշու հ.։

Շաբաթ. Վերմիչեվ ներքին հ., Րէյխ աչքի հ., Ժուրավլեվ վեներական և կաշու հ.։

Օքրեխա, ատամի հ., ընդունում է իր տանը ամեն ժամանակ աղքատ հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով։

«ՄՇԱԿԻ» ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

—

—ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԱՊՕԼ. Բ. Ք. Ա. Փոխանակ «Ներքսյին վրաս մտածելու և նրան պատմական տեսակէտից ձեր դատողութեանը ենթարկելու», աւելի լաւ կանէք, պատուելի Հայր, որ ձեր ծուխի գործերով զբաղվէք։

—ԹԻՖԼԻՍ. Մի քանի ընկերներ. Ձեր հաղորդած լուրը պ. Լ. Շ-ից յօգուտ «Արարատեան» ընկերութեան հատած փողերի մասին, չենք կարող տպել, քանի որ նամակի տակ ձեր ստորագրութիւնները չէք դրել։

—ՄՕՍԿՎԱ. Ն. Ա. Ցօղուածը կը տպենք հետևեալ համարներից մէկի մէջ։ Շնորհակալ ենք ձեր աշխատանքների համար։

Дозволено Цензурою 13 Ноября 1879 г. Тифлисъ.

Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի

Типографія А. А. Михельсона